

Debatten.

Under debatten i komiteen blev der udtalt en stærk kritik af den sydafrikanske regering, og oplysninger meddelt af „petitioners“ blev fremdraget, bl. a. vedrørende forværring af forholdene på grund af apartheidpolitikken, risikoen for et begivenhedsforløb, hvorved freden og sikkerheden ville komme i fare, og om militærforstærkninger og bevæbning af den hvide befolkning.

Den sydafrikanske udenrigsministers henvisning til, at spørgsmålet ikke kunne behandles, så længe retten sad, blev imødegået bl. a. fra svensk side, og det blev fremhævet, at uanset den kendelse, den internationale domstol måtte afgive, og mandatmagtens holdning til den foreliggende sag måtte FN overveje foranstaltninger til, at befolkningen i området med tiden fik overdraget ansvaret for landet. Den svenske repræsentant (fru Scottsberg-Ahman) vendte sig også imod tanken om på nuværende tidspunkt at tilbagekalde eller suspendere mandatet på grund af de ikke helt klarlagte juridiske konsekvenser, et sådant skridt ville kunne få. Over for en fremsat kritik af Storbritannien for medansvar for forholdene udtalte den britiske repræsentant (Foot), at det stedse havde været Sydafrika, der havde udøvet mandatet, og en ændring af Sydafrikas regeringsform betød ikke, at dets internationale forpligtelser ændredes. Storbritannien var gået stærkt imod apartheidpolitikken. Med hensyn til Sydvestafrika måtte man gå frem skridt for skridt. Angreb på Storbritannien og USA for at støtte „de sydafrikanske kolonialister“ fremsattes fra østlig side. Den sovjetiske repræsentant (Brykin) optog en af en „petitioner“ fremsat tanke om at gøre en ende på mandatet og overdrage forvaltningen af området til en kommission sammensat af repræsentanter for uafhængige afrikanske lande. Den amerikanske repræsentant (Bingham) understregede i denne forbindelse, at den amerikanske regering energisk havde protesteret imod apartheidpolitikken og udtrykt misbilligelse af politikken over for Sydvestafrika.

Portugal og FN-pagtens kap. XI.

(Dagsordenens punkt 79).

Siden Portugal i 1955 blev medlem af FN, har det gjort gældende, at det ikke har

nogen indberetningspligt til FN i henhold til pagtens kap. XI, idet dets områder uden for moderlandet ved en samme år gennemført forfatningsændring blev gjort til „Portugals oversøiske provinser“. De er således ikke efter portugisisk opfattelse ikke-selvstyrende områder i FN-pagtens forstand.

Dette synspunkt har imidlertid ikke vundet anerkendelse i generalforsamlingen, som i en resolution 1542 (XV) bl. a. særligt pålagde den portugisiske regering at give FN oplysninger om forholdene i de territorier, der er under dets administration.

Et af generalforsamlingen nedsat udvalg til overvejelse af de kriterier, der bør være afgørende for bestemmelsen af, hvorvidt et område er at betragte som ikke-selvstyrende, havde ved begyndelsen af 15. plenarforsamling udarbejdet en rapport, som var enstemmig, og som bl. a. fastslog, at fuldt selvstyre kan opnås ved association med eller integrering i moderlandet, men at dette forudsætter, at denne proces forløber på grundlag af nærmere beskrevne demokratiske principper.

Resolution.

4. komité drøftede Portugals indberetningspligt i to uger i november. Ved slutningen af debatten forelagde 36 afroasiatiske lande og Jugoslavien et resolutionsforslag, som gik ud på, at generalforsamlingen skulle fordømme den portugisiske regerings fortsatte undladelse af at opfylde sine forpligtelser og samarbejde med informationsudvalget vedrørende ikke-selvstyrende områder. Endvidere skulle der nedsættes et særligt udvalg på syv medlemmer, valgt af generalforsamlingen og med den opgave at undersøge tilgængeligt materiale om forholdene i territorier under portugisisk administration. Udvalget skulle have ret til at høre på klagere fra disse områder. Endelig opfordredes medlemsstaterne til at bruge deres indflydelse for at få Portugal til at respektere sine forpligtelser og anmodede yderligere medlemsstaterne om at unddrage Portugal enhver bistand, som ville kunne bruges af det til undertrykkelse af befolkningen i dets ikke-selvstyrende områder.

Før afstemningen forlangte USA sær-afstemning om bl. a. ordet „fordømme“ samt om hele den pågældende sætning og